

[Zakotvenost člověka v bytí a dějiny]

79/020 (791211-3)

Na úrovni lidské je situace ještě komplikovanější, než jak bylo ukázáno při vykreslení prvních čtyř typů zakotvení události v bytí (79/019). Člověk jako bytost je superudálost superudálostí (je integritou rozmanitých orgánů, tkání, buněk - což jsou všechno už superudálosti - v jediný organismus); sám se však už v žádnou superudálost nezačleňuje, ale svou činností umožňuje a ovlivňuje zrod nového typu událostí, které vytvářejí kolem něho jakési specifické osvětlení či snad téměř svět, totiž svět dějin, dějiny samotné. Do jisté míry a po určitou mez připomínají dějiny svou povahou třeba takovou biosféru. Biosféra rovněž není žádná superudálost, ale je zvláštním, ne zcela zintegrováním, ale v žádném případě vůbec neintegrováním prostředím, kde dohasínají organické procesy, aby na ně navazovaly hned jiné, jsouce však na nich závislé jen jako na prostředí a na materiálu. V jistém smyslu mají rozmanité lokality biosféry a rozsáhlé biotopy také jakýsi jakoby „dějinný“ charakter. Tak např. život tropických deštných pralesů má svůj vznik, vývoj, spád a dnes už také konec. Možná, že něco z toho lze vypožorovat dokonce na úrovni předživého a neživého, např. ve vývoji rozlehlých oblastí vesmíru, ve vývoji hvězd a hvězdných soustav, planetárních systémů apod. Nicméně tam všude, jak se nám zdá, jde o procesy, v nichž nelze najít žádné tendence k integraci prohloubením zakotvenosti v bytí. U dějin jsou však takové náběhy a tendence dost nápadné, takže se lidé vždy znovu pokoušeli a pokoušejí porozumět „smyslu dějin“. Dějiny připomínají jakýsi začínající proces integrace, v němž vždy znovu dochází k dezintegracím, aniž by dezintegrovánost a zmatek s ní související měly někdy definitivně převahu. Možná, že jistým přiblížením by mohly posloužit kategorie, jež si bude muset vypracovat zejména filosofie umění (pokud nevystačí s těmi dosavadními). Také dějiny, tj. tzv. „objektivní“ jejich průběh, představují něco, co ke smyslu jen poukazuje, tak jako vnější podoba obrazu poukazuje k samotnému výtvaru, k samotnému uměleckému dílu, aniž by s ním mohla být identifikována. Odtud pokusy najít nějakou „Heilsgeschichte“ za celkově nezintegrováním průběhem profánní, každodenní historie apod. Člověk, který se pokouší vtisknout dějinám lidskou tvář, se vlastně pokouší je zakotvit v bytí ještě dalším způsobem, který se nikterak nepodobá onomu „organickému“ zakotvování předchozích typů.

(11. 12. 1979)